

Grøn Open Access i Praksis

Sand, Ane Ahrenkiel

Publication date:
2016

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link back to DTU Orbit](#)

Citation (APA):
Sand, A. A. (Author). (2016). Grøn Open Access i Praksis. Sound/Visual production (digital), DTU Bibliotek, Danmarks Tekniske Universitet.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Grøn Open Access i Praksis

PURE Brugerdag (AU)
Den 16-11-2016

Ane Ahrenkiel Sand
Informationskonsulent
✉ ansa@dtu.dk
DTU Bibliotek

Grøn Open Access anno 2014

– Den Nationale Open Access Indikator

Open Access potentiale

Realiseret, Uudnyttet, Uklart

Indikatorår 2014

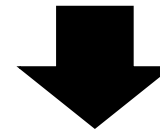
Vis

Open Access Potentiale:

● Realiseret ● Uudnyttet ● Uklart

Beskrivelse: [Overblik](#); [Teknisk](#); [Hos Forsknings- og Innovationsstyrelsen](#)

NATIONALT

I alt

EFTER FORSKNINGSSOMRÅDE

Teknik/naturvidenskab

Humaniora

Sundhedsvidenskab

Samfundsvidenskab

Grøn Open Access i Praksis

– DEFF ansøgning

Open Access indikatoren påviste et uudnyttet potentiale på ca. **60%**, men hvorfor er der så ikke mere Open Access indhold?. I det konkrete arbejde med forskningsregistrering og registrering af **post-prints** støder bibliotekerne på en række udfordringer, som vanskeliggør institutionernes muligheder for at nå de **nationale OA-mål**. Det er for eksempel inden for områderne **rettigheder og licenser, tilladte Open Access versioner, embargoperioder** m.m., at vi støder på problemer. Det er disse meget konkrete udfordringer, der vil blive arbejdet med i det mulige kommende DEFF projekt **"Grøn Open Access i praksis"**.

Deff

Danmarks Elektroniske
Fag- og Forskningsbibliotek

Bilag til ansøgning om tilskud til Større projekttilskud til danske fag-, forsknings- og uddannelsesbiblioteker

- 1. Ansøger**
Projektejer: DTU Bibliotek
Medansøgere: UC Sjælland, VIA, UC viden sekretariatet, Metropol, CBS Library, Syddansk Universitetsbibliotek, Aarhus University Library
- 2. Projektitel**
Grøn Open Access i praksis
- 3. Hvilket indsatsområde hører projektet under?**
Indsatsområde 1: Adgang til digital videnskabelig viden
Indsatsområde 4: Konsolidering
- 4. Overordnet beskrivelse af projektet med de vigtigste elementer og tilknytning til det valgte indsatsområde**
"Universiteter skal blive bedre til at udnytte Open Access" ¹ sådan lød overskriften fra Forsknings- og Innovationsstyrelsen, da Open Access indikatoren blev offentliggjort februar 2016. Open Access indikatoren påviste et uudnyttet potentiale på ca. 60% som universiteterne burde udnytte. Men hvorfor er der ikke mere Open Access indhold? I det konkrete arbejde med forskningsregistrering og registrering af tilladte Open Access versioner støder bibliotekerne på en række udfordringer, som vanskeliggør institutionernes muligheder for at nå de nationale mål. Det er disse udfordringer, der arbejdes med i projektet. Det handler ikke om politik eller andet overordnet men om grøn Open Access i praksis – helt nede i maskinrummet.

Projektet tager udgangspunkt i, at adgang til en tilladt Open Access version til slutbrugerne er målet og stiller så spørgsmålet, "på hvilke områder er der udfordringer ift. at få fat i og at få registreret den tilladte Open Access version?". Med dette udgangspunkt, har projektet på forhånd identificeret 6 hovedelementer, som der skal arbejdes med. Derudover er der hovedelementet "andet", der kommer til at omhandle de evt. yderligere udfordringer, som projektet identificerer undervejs og som ikke kan varetages under et af de øvrige hovedelementer. Et eksempel kunne være brug og måling af Open Access materiale. Projektet har en tværfaglig indfaldsvinkel til grøn Open Access, dvs. der involveres kompetencer indenfor forskningsregistrering, licenser og rettigheder. Denne tværfaglighed er nødvendig for at få arbejdet med og løst de konkrete udfordringer. Derudover vil

¹ Universiteter skal blive bedre til at udnytte Open Access/Uddannelses- og Forskningsministeriet. Den 9. marts 2016. <http://ufm.dk/aktuel/nyheder/2016/universiteter-skal-blive-bedre-til-at-udnytte-open-access>

Tema 1: Embargo

Embargo

Udfordring:

Tjek af tidsskrifters **embargoperiode** er en nødvendig del af forskningsregistrerings- og valideringsprocessen. Den centrale kilde til dette er **Sherpa/RoMEO**, men der er udfordringer med **opdatering af oplysningerne** i Sherpa/RoMEO. Dette medfører, at der i praksis altid tjekkes embargoperioder hos det enkelte tidsskrift – hvis muligt. Dertil kommer, at de forskellige institutioner kan have **forskellige aftaler ift. embargoperioder** afhængigt af, hvad DEFF eller institutionerne selv har forhandlet nu og fremadrettet ligesom det skal kunne håndteres, at forlag skifter embargoperiode.

Projektmål:

- Bibliotekerne har **bedre data på embargoperioder og mere optimal understøttelse i PURE.**

Tema 2: Tilladte OA versioner

Udfordring:

I forhold til en national Grøn Open Access strategi er en basal forudsætning, at der registreres og gives adgang til tilladte Open Access versioner. De konkrete udfordringer står dog i kø og gør det temmeligt svært i praksis. For eksempel **hvordan ser en tilladt Open Access version ud? Hvad må vi med forskellige typer** af tilladte Open Access versioner, såsom accepted author manuscript og proof?.

Projektmål:

- Projektet har afklaret, hvad bibliotekerne må med forskellige typer af Open Access versioner hos forskellige forlag, samt etableret fælles **eksempelsamling og etableret best practice ift. anvendelse af forskellige Open Access versioner.**

Tema 3: Forlagenes praksis

Udfordring:

I det praktiske arbejde med Grøn Open Access bliver det synligt, at **forlagene ikke gør det nemmere at understøtte en grøn vej**. For eksempel har et forlag som Elsevier **forskellig holdning til tilladt Open Access version fra tidsskrift til tidsskrift**. Et andet eksempel er, at forlagene beder forskere anvende **skabeloner til indsendelse af manuskripter**, som så sender et **copyright** omfattet dokument retur til forskeren fremfor et dokument, der kan anvendes i et repository.

Projektmål:

- Projektet har **overblik over forlagene praksis ift. understøttelse af Grøn Open Access** og kan identificere udfordringer og løsninger.

Tema 4: Forskernes arbejdsprocesser

Forskernes
arbejds-
processer

Udfordring:

Forskerne, som publicerer artiklerne via forlagene, er naturligvis afgørende for at opnå de nationale Open Access mål. Hvis forskerne ikke sørger for at **få en tilladt Open Access version** i forbindelse med publiceringsprocessen, så er løbet kørt. Der er **brug for mere viden om forskernes publiceringsproces og hvad de ser af udfordringer ift. Grøn Open Access.**

Projektmål:

- **Forskernes arbejdsprocesser i forhold til Grøn Open Access publicering** er undersøgt, fælles arbejdsproces for fremadrettet understøttelse af forskerne er etableret og udfordringer, som bør indgå i licensforhandlinger, identificeret.

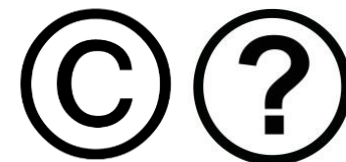
Tema 5: Rettigheder og licenser

Udfordring:

Licenser og rettigheder er tydeligvis centralt ift. Grøn Open Access. Der er brug for at **få forhandlet gode embargoperioder og helst ingen embargoperiode** overhovedet til såvel **DEFF** forhandlede aftaler som **lokalt forhandlede aftaler**. Men erfaringerne indtil videre tyder på, at der skal ses bredere end blot på embargoperioder, når vi taler om licenser og Grøn Open Access.

Projektmål:

- Projektet har **identificeret udfordringer, som bør indgå i licensforhandlingerne** samt koordineret den praktiske håndtering af disse med DEFF sekretariatet og i fællesskab udarbejdet **klausuler** til anvendelse nationalt såvel som lokalt.

Tema 6: Systemunderstøttelse

Udfordring:

Flere af projektets hovedelementer vil **indsamle oplysninger**, som skal kunne **understøttes systemteknisk** for at kunne **anvendes i praksis**. Der er brug for et stykke infrastruktur, der kan holde **styr på f.eks. embargoperioder og deres historik** og hvem de gælder for, samt hvad vi må med hvilke typer af manuskripter hos hvilke forlag.

Projektmål:

- Projektet har specificeret en **teknisk løsning**, så **DEFF og lokalt forhandlede embargoperioder og danske tids-skrifters embargoperioder** kan **vises i PURE**.

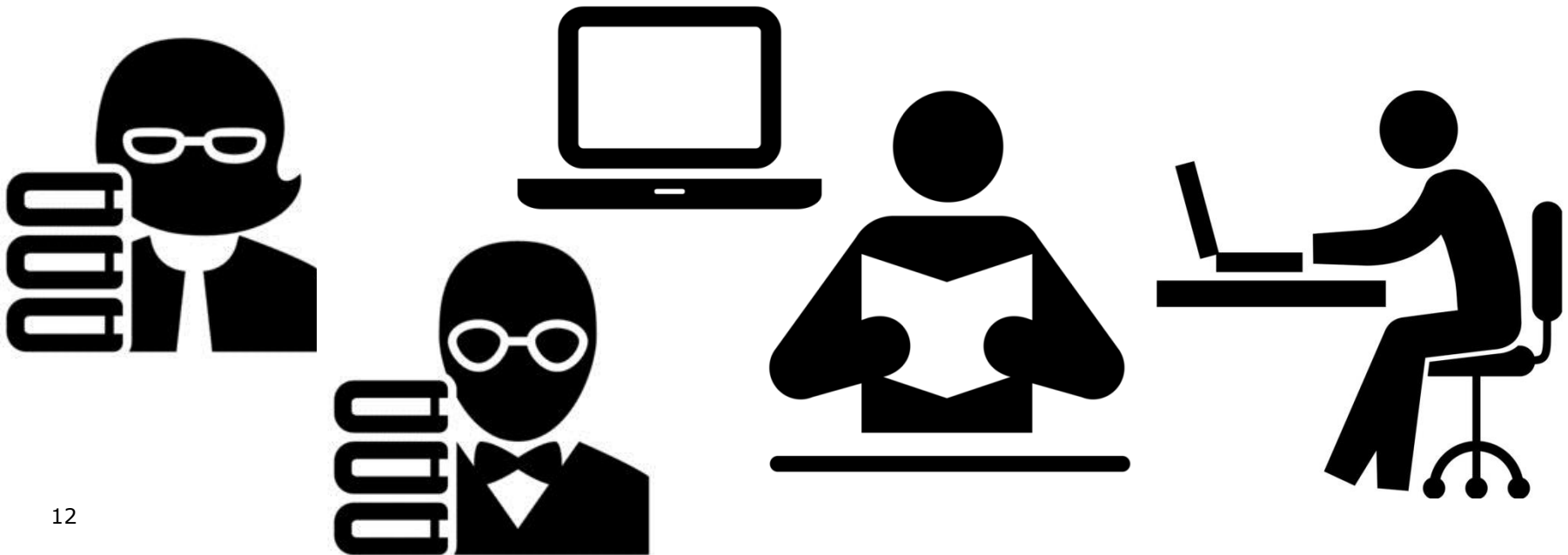
Tema 7: Andet?

Andet?

Målgrupper

- **Målgruppen** er de personer, som arbejder med forskningsregistrering i PURE, dvs. forskere såvel som bibliotekarer vil få glæde af projektet.
- **En anden målgruppe** er forskere, studerende og erhvervsliv, som i sidste ende får Open Access adgang til flere publikationer.

Forventet effekt

- Effektiviserede og standardiserede arbejdsprocesser på tværs af de deltagende institutioner – 'best practice'.
- Optimale betingelser for registreringen af tilladte Open Access versioner.
- Bedre udnyttelse af de embargoperioder og vilkår som DEFF – men også universiteterne forhandler.
- Synergi mellem nationale og lokale licensforhandlinger og den praktisk implementering af Grøn Open Access på institutionerne.
- Højere Nationale Open Access tal.

WOW!

